

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

«*30*» *серпня* 2021 р.

НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності: 033 філософія
освітньо-професійна програма: Європейські філософські студії і креативні
індустрії

Укладач: д.філос.н., доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління Чайка І.Ю.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 р.

Завідувач кафедри соціальної філософії та
управління

Т.І. Бутченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління
Протокол № 1 від “30” серпня 2021 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
Н.В. Горло

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В. Шчуриска

(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03 – Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 4	Обов’язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 033 філософія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		6 -й	-
Освітньо-професійна програма Європейські філософські студії і креативні індустрії	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Практичні	
		28 год.	-
		Самостійна робота	
		64 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Німецька класична філософія» є ознайомлення студентів зі сукупністю вчень та поглядів представників німецької класичної школи, їх фундаментальними положеннями, з розвитком конструкцій розумової активності в контексті генезису філософської думки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Німецька класична філософія» є: отримання чітких та системних уявлень про діалектичний підхід; осмислення основних напрямків розвитку ідеалізму в Німеччині; обговорення онтологічних, гносеологічних та антропологічних поглядів в німецькій класичній філософії; засвоєння сукупності суспільно-політичних поглядів представників цієї філософської школи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1. основні етапи розвитку німецького ідеалізму з урахуванням специфіки кожного з них;
2. категоріальний апарат, який сформувався в рамках німецької класичної філософії;
3. характер трансформації онтології, гносеології, логіки, історії філософії, етики в рамках предмету дослідження;
4. державно-політичні позиції представників вказаної філософської школи.

вміти:

1. обґрунтовано висвітлювати основні напрямки розвитку німецької класичної школи філософії;
2. розкривати бачення діалектичного методу, які були наявні у представників цієї філософської школи;
3. використовувати здобутки німецької класичної школи в процесі наукових досліджень;
4. застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття;
5. орієнтуватись у першоджерелах щодо вивчення діалектики, яка сформувалась в рамках цієї філософської школи.

та набуті таких компетентностей і досягти результатів навчання (відповідно до ОПП)

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	Опитування на практичних заняттях
ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
СК1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.	Відповіді на практичних заняттях Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК15. Розуміння особливостей європейської філософії, її інтелектуального і соціокультурного призначення, місця в інституційному дизайні інноваційно-креативного простору країн ЄС.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
РН01. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.	Розробка презентації до ІДЗ Усний захист
РН03. Знати основні етапи, напрямки в історії	Участь у практичних заняттях

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Німецька класична філософія» тісно пов'язаний з багатьма дисциплінами, оскільки дає уявлення про фундаментальні положення різних філософських проблем, що були розроблені представниками даного періоду. Особливе значення курс «Німецька класична філософія» має для розуміння специфіки таких дисциплін, як «Сучасна європейська філософія», «Комунікативна філософія та герменевтичний аналіз», «Філософська антропологія» тощо.

Разом із цими дисциплінами «Німецьку класичну філософію» для студентів-філософів варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців та формування досвідчених, кваліфікованих бакалаврів філософії, здатних працювати у різних галузях сучасної філософської та суспільствознавчої науки та практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика німецької класичної філософії

Тема 1. Загальна характеристика німецької класичної філософії.

Німецька класична філософія як час фундаментальних відкриттів в діалектиці, теорії розвитку, гносеології та логіці. Специфіка розвитку Німеччини, філософські надбання попередників та надмірна критичність представників школи як причини злету та відособлення німецького ідеалізму.

Формування загальних законів розвитку та пізнання світу в рамках німецької класичної філософії, що виводить науковий світ на новий рівень обґрунтування та систематизації дослідження. Значення філософської спадщини І.Канта, Й.Г.Фіхте, Ф.В.Й. Шелінга, Г.В.Ф. Гегеля і Л. Фейєрбаха у визначенні фундаментальних параметрів бачення законів розвитку людини та світу, а також орієнтирів в організації суспільно-державних відносин.

Змістовий модуль 2. «Докритичний» та «критичний» періоди філософії І. Канта

Тема 2. «Докритичний» та «критичний» періоди філософії І. Канта.

Роль творчості І.Канта у поверненні діалектиці її важливого значення. Кантівська діалектика природи у «докритичний» період та діалектика філософського мислення у «критичний» період та їх вихід за межі загальних філософських роздумів того періоду.

Складність осмислення спадку І. Канта у поступовій деталізації методологічної моделі дослідження у вигляді трансцендентальної логіки. Акцентування уваги на активності свідомості та наявності апріорних форм чуттєвого споглядання як фактор трансформації фундаментальних основ гносеології.

Тема 3. Трансцендентальна логіка І.Канта.

Розподіл трансцендентальної логіки І. Канта на трансцендентальну аналітику та трансцендентальну діалектику. Трансцендентальна логіка як вчення про правила розсудку, які розглядаються під кутом його апіорних форм та структур.

Визначення І. Кантом структури знання, роль уяви в гносеології, співвідношення розуму та розсудку. Позиція апіоризму та опора на наявність об'єктивної реальності “речі-в-собі”.

Змістовий модуль 3. Діалектика Й.Г. Фіхте.

Тема 4. «Кількісна» діалектика Й.Г. Фіхте.

Зміст кількісної діалектики Й.Г.Фіхте, що передбачає впровадження посередницьких ланок між початковими протилежностями, що трансформують існуючі протиріччя в іншу площину та продовжує його існування. Орієнтація Й.Г.Фіхте на аналіз динаміки розвитку явища та використання діалектичного методу в дослідженні людини та суспільства.

Обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків на основі доведення внутрішньої єдності теоретичного та практичного та самообмеження суб'єктивної активності.

Тема 5. Діалектика пізнавальних здібностей Й.Г.Фіхте.

Вимога Й.Г.Фіхте розглядати предмет дослідження як такий, що розвивається, як нова позиція в теорії пізнання. Річ та уявлення як різні порожнення підсвідомої сили уявлення та продукт свідомої репродуктивної сили. Погляди Й.Г.Фіхте на споглядання як усвідомлений процес та критика “речі-в-собі” як складової пізнавальної активності.

Змістовий модуль 4. Об'єктивний ідеалізм Ф.В.Й. Шелінга.

Тема 6. Філософія тотожності Ф.В.Й. Шелінга.

Розкриття Ф.В.Й. Шелінгом необхідності природного росту та пошуку джерел самоусвідомлення як його основи. Побудова роздумів на основі тріади «безумовне – умовне – їх єдність». Формування на основі успіхів природознавства ідеї Ф.В.Й. Шелінга про особливості переходу від неживої природи до живої природи та обґрунтування єдності матерії в роботі «Ідеї до філософії природи». Використання ідеї єдності протилежностей у розумінні сутності життя як взаємодії загального та індивідуального.

Змістовий модуль 5. Діалектичний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля.

Тема 7. Діалектика природи Г.В.Ф. Гегеля.

Обґрунтування Г.В.Ф.Гегелем природи як відчуження духу, не здатної до розвитку в часі, а лише до розгортання та повторення у просторі. Природа як така, що підконтрольна розсудку. Розрізнення діалектики в природі та діалектики її трактування.

Розвиток натурфілософії Г.В.Ф.Гегеля; духовна сутність природи як сфера втілення категорій. Неспроможність, за Г.В.Ф.Гегелем, матеріального вирішення протиріччя як причина руйнації та розпаду.

Тема 8. «Феноменологія духу» Г.В.Ф. Гегеля.

Розвиток діалектичного методу Г.В.Ф. Гегеля, для якого характерне включення попереднього етапу розвитку у перетворення та відтворення системи. Тотожність мислення і буття в основі дійсності і їх протилежність в різних проявах на поверхні дійсності. Феноменологія духу як входження в абсолют через діалектику його феноменів.

Тема 9. «Наука логіки» Г.В.Ф. Гегеля: основі проблеми і принципи.

«Наука логіки» як принципово інноваційний погляд про мислення, закономірності та способи пізнання. Г.В.Ф. Гегель про загальний розподіл буття, визначеність, кількість та міру.

Визначення сутності та явища як відображень буття та дійсності, як єдності сутності та існування. Значення змісту об'єктивного та суб'єктивного в обґрунтуванні поняття та осмисленні ідеї.

Змістовий модуль 6. «Нова філософія» Л.Фейєрбаха.

Тема 10. «Нова філософія» Л.Фейєрбаха.

«Нова філософія» Л. Фейєрбаха як заперечення сумнівних орієнтирів гносеології та пошуки нової самостійної та чистої істини. Усвідомлення Л.Фейєрбахом тенденції Нового часу у вигляді перетворення теології на антропологію.

Людина як головний предмет філософії у творах Л. Фейєрбаха. Дух як відчуження від природи, абсолютний дух як абсолютизація реальних людей.

Проблема щастя у філософії Л. Фейєрбаха. Зв'язок щастя з мораллю, обґрунтування моралі як форми суспільної свідомості, за якої неможливе власне щастя людини без щастя іншої.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	8	4		4		7		4	4	8	
2	15	12	6		6		3		8	4	11	
3	15	8	4		4		7		8	3	10	
4	15	8	4		4		7		4	3	10	
5	15	12	6		6		3		12	3	9	
6	15	8	4		4		7		4	3	9	
Усього за змістові модулі	90	64	28		28		34		40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40	
Загалом		120								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Загальна характеристика німецької класичної філософії	4	
2	Докритичний та «критичний» періоди філософії І. Канта	3	
2	Трансцендентальна логіка І.Канта	3	
3	«Кількісна» діалектика Й.Г. Фіхте	2	
3	Діалектика пізнавальних здібностей Й.Г.Фіхте	2	
4	Філософія тотожності Ф.В.Й. Шелінга	4	
5	Діалектика природи Г.В.Ф. Гегеля	2	
5	«Феноменологія духу» Г.В.Ф. Гегеля	2	
5	«Наука логіки» Г.В.Ф. Гегеля: основні проблеми і принципи	2	
6	«Нова філософія» Л.Фейєрбаха	4	
Разом		28	...

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Загальна характеристика німецької класичної філософії	4	
2	Докритичний та «критичний» періоди філософії І. Канта	3	
2	Трансцендентальна логіка І.Канта	3	...
3	«Кількісна» діалектика Й.Г. Фіхте	2	
3	Діалектика пізнавальних здібностей Й.Г.Фіхте	2	
4	Філософія тотожності Ф.В.Й. Шелінга	4	
5	Діалектика природи Г.В.Ф. Гегеля	2	

5	«Феноменологія духу» Г.В.Ф. Гегеля	2	
5	«Наука логіки» Г.В.Ф. Гегеля: основі проблеми і принципи	2	
6	«Нова філософія» Л.Фейєрбаха	4	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Місце німецької класичної філософії в історії світової філософської думки. 2. Історичні передумови становлення німецької класичної філософії. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання літературних джерел. Тест: max 1 бал	4
	Практичне завдання - написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де	4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати	4

		<p><i>відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає</p>	
--	--	---	--	--

			його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	8
2	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Життєвий та творчий шлях І.Канта. 2. Основні ідеї докритичного періоду творчості І.Канта. «Фізична монадологія І.Канта». 3. Гносеологічно-методологічні погляди «Критики чистого розуму» 4. Гносеологічна концепція. 5. Проблема математики як науки («трансцендентальна естетика»). 1. Загальна логіка: чиста та прикладна. 2. Трансцендентальна аналітика. 3. Трансцендентальна діалектика Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу,	8

			слабке знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	
Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>4 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні,</p>	4	

			<p>синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	12
3	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Я» та «не-Я» у філософії Фіхте. 2. Протиріччя між «взаємовизначенням» та «незалежною діяльністю». 3. Метод діалектики Фіхте. 4. Розсудок та здатність судження в філософії Фіхте. <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37</p>	<p>3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>2 бали -</p>	8

			<p>авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання літературних джерел.</p> <p>Тест: мах 2 бали</p>	
<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>2 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні</p>	3	

			<p>точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2	-	-	11
4	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті	Питання для підготовки: 1. Теоретична філософія Шеллінга	3 бали - повна змістовна відповідь на всі	4

	Виконання тесту	<p>2. Практична філософія Шеллінга</p> <p>3. Філософія природних цілей</p> <p>4. Філософія мистецтва</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37</p>	<p>питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання літературних джерел.</p> <p>Тест: max 1 бал</p>	
	Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та</i></p>	<p>3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки;</p>	3

		<p><i>духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні</p>	
--	--	--	--	--

			орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2		-	7
5	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Натурфілософська концепція 2. Філософія духу. 3. «Феноменологія духу» як джерело філософії Г.В.Ф. Гегеля 1. “Наука логіки” як принципово інноваційний погляд про мислення, закономірності та способи пізнання. 2. Визначення сутності та явища як відображень буття та дійсності Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3737	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання літературних джерел. Тест: мах 3 бали	12
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати	3

		<p>відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</p>	<p>основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає</p>	
--	--	--	---	--

			його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			15
6	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Антропологічний аспект філософської системи Л. Фейєрбаха (антропологічний матеріалізм). 2. Проблема сутності релігії. 3. Особливості атеїзму Л.Фейєрбаха. 4. Історико філософський аспект антропологічної концепції 5. Етичні та соціально-політичні погляди. 6. Утопічна філософська концепція суспільства. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу,	4

			слабке знання літературних джерел. Тест: max 1 бал	
Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>2 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні,</p>	3	

			синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			9
Усього за змістові модулі контр. заходів	12	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета, екзаменаційний тест	Перелік питань до екзамену https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання –10 балів) – усього 2 питання	30

		Екзаменаційний тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	Екзаменаційний тест – 5 питань (1 питання – 2 бали)	
	Практичне завдання – екзаменаційне есе	Написання есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=37 37	Есе – 10 балів	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Геращенко Т.Г. Німецька класична філософія. *Практикум з історії філософії* : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. С. 37-45.
2. Запорожченко О.В. Німецька класична філософія. *Філософія* : курс лекцій із завданнями та тестами. Ізмаїл : РВ ІДГУ, 2019. С.128-149.
3. Німецький класичний ідеалізм. *Філософія* : навч. посібник / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ : КНЕУ, 2019. С.109-123.
4. Особливості та значення німецької класичної філософії. *Філософія. Ч. 1. Історія світової та української філософії* : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни : у 2 ч. / уклад. О. П. Бойко. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2016. С.67-78.
5. Хамітов Н., Гармаш Л. Поглиблення гносеологізму: німецька класична філософія. *Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж* : навчальний посібник зі словником. Київ : КНТ, 2016. С. 128-152.

Додаткова:

1. Антологія мирової філософії в 4 т. Москва : Мысль, 1971. Т.2.: Европейская философия от эпохи Возрождения по эпоху Просвещения. 745 с.
2. Булатов М. Про сучасне розуміння історії діалектики. *Філософські студії Київського університету*. 1995. Вип. 1. С. 46-60.
3. Вера и знание. Соотношение понятий в классической немецкой философии / отв. ред. Д. Н. Разеев. Санкт-Петербург : Издательство Санкт-Петербургского государственного университета, 2008. 512 с.
4. Гартман Н. К основоположению онтологии / [перевод с немецкого Ю.В. Медведева]. Санкт-Петербург : Наука, 2003. 640 с.
5. Гегель Г. В. Ф. Наука логики. В. 3-х т. Москва : Мысль, 1971. Т.2.: Учение о сущности. 248с.
6. История диалектики. Немецкая классическая философия / [редколлегия: А.С. Богомолов и др.]. Москва : Мысль, 1978. 363 с.
7. Кожев А. Введение в чтение Гегеля. Санкт-Петербург : «Наука», 2003. 233 с.
8. Кузнецов В. Н. Немецкая классическая философия второй половины XVIII – начала XIX века. Москва : Высшая школа, 1989. 480 с.
9. Лазарев В. В., Рау И. А. Гегель и философские дискуссии его времени. Москва : Наука, 1991. 160 с.
10. Миронов В. В., Иванов А. В. Онтология и теория познания: учебник. Москва : Гардарики, 2005. 447с.
11. Рязанов И.В. История философии: от философии Древнего Востока до Немецкой классической философии : учебное пособие. Пермь : ИПЦ «Прокрость», 2014. 292 с.
12. Шинкарук В. И. Логика, диалектика и теория познания Гегеля. Киев, 1964. С. 241-261.

13. Фейербах Л. Сочинения: В 2 т. Москва : Наука, 1995. Т.1. 502 с.
14. The Oxford Handbook of German Philosophy in the Nineteenth Century. Forster M. N., Gjesdal K Oxford : Oxford University Press, 2015. 340 p.
15. Fichte and Transcendental Philosophy, ed. by T. Rockmore and D. Breazeale. London : Palgrave Macmillan, 2014. 349 p.

Інформаційні джерела:

1. Бібліотека «Золота філософія». URL: <http://philosophy.allru.net>.
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
URL:<http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.kiev.ua>.
4. Наукова бібліотека НаУКМА. URL:<http://www.library.ukma.kiev.ua>.
5. Електронна бібліотека. URL: <http://www.e-lib.info>.
6. Портал «Філософія online». URL: <http://phenomen.ru>.
7. Філософська енциклопедія. URL: <http://terme.ru>.
8. Філософський портал. URL: <http://www.philosophy.ru>.
9. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <http://plato.stanford.edu>.
10. The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP). URL: <http://www.iep.utm>.